

Zilveren troffel met uitgebreide inscriptie gekocht

Aan het eind van het jaar deed het Zuiderzeemuseum nog een opmerkelijke aankoop: een zilveren troffel die ooit aan een tienjarig jochie cadeau werd gedaan bij het leggen van een eerste steen. We schrijven 1809.

De sluis waar het hier om gaat is de Jacob Claessluis bij Schoorl. Dit aanvankelijk kleine sluisje in de Oude Schoorlse Zeedijk is lange tijd onderwerp van fikse burenruzies geweest. Voor de uitwatering van 'Schermeers boezem', het grote binnenwater op de plaats waar nu de polder de Schermer ligt, was het Jacob Claessluisje van levensbelang. De regenten van de Zijpe en Hazepolder waren de eigenaren. Zij stonden op gespannen voet met de landeigenaren van de Schermeer. Bij de inpoldering van de Schermer diende de afwatering goed geregeld te worden. Niet alleen de Grootte Sloot door de Zijpe moest worden verbreed, met het Jacob Claesse-sluisje hadden de Schermeerse landeigenaren soortgelijke plannen. De eigenaren van de Zijpe wilden daar niet aan meewerken. Het gevolg: jarenlang werden er processen gevoerd.

Pas in 1808 kwam een einde aan het gekrakeel. Door tussenkomst van de landdrost werd de sluis eigendom van het Hoogheemraadschap van Uitwaterende Sluizen. Dit waterschap

liet het sluisje onmiddellijk vervangen door een grotere stenen sluis. De trotse nieuwe eigenaren lieten in de sluis een siersteen aanbrengen met daarop de namen en de familiewapens van vijf bestuursleden.

Een duur cadeau

Bij een zo belangrijke sluis hoorde natuurlijk enig ceremonieel. De legging van de eerste steen kon niet ongemerkt voorbijgaan. De zonen van de vier belangrijkste bestuursleden waren uitgekozen om deze handeling te verrichten. Om het leggen van de steen extra luister bij te zetten werden bij de Hoornse zilversmid Cornelis Heijnis vier zilveren troffels met handvaten van ebbenhout besteld. Van de vier troffels zijn er in ieder geval twee bewaard gebleven. Een is in het bezit van het Stedelijk Museum in Alkmaar, de andere is recentelijk door het Zuiderzeemuseum verworven. Dat exemplaar is hier afgebeeld.

De troffels hebben een gelijke

gegraveerde versiering. Langs de rand van het blad is zowel aan de boven- als aan de onderkant een sierband in Lodewijk XVI-stijl aangebracht. Verder zijn de troffels voornamelijk versierd met een gegraveerde tekst. Op de bovenkant is te lezen bij welke gelegenheid de troffel is gebruikt. Op de onderkant is de naam te lezen van degene die de troffel heeft gebruikt. Naast de naam is ook de geboortedatum vermeld. Hierdoor weten we dat de troffel die nu in bezit is van het Zuiderzeemuseum, gemaakt is voor zoon Willem van hoogheemraad Bek. Willem was tien jaar oud toen hij

Troffel van zilver met steel van ebbenhout, gemaakt door de Hoornse zilversmid Cornelis Heijnis in 1809. Lengte 24,5 cm., breedte 9,5 cm. Merken: stadskeur Hoorn, gehaltemerk, jaarletter b = 1809, meestertekens CH = Cornelis Heijnis. Aankoop door Zuiderzeemuseum november 1992.

hielp bij het leggen van de eerste steen. Overigens was Willem de oudste, de andere drie jongetjes waren nog maar vijf jaar.

Museumstuk bij uitstek

Het leuke is, dat de opschriften van de troffel in het kort de hele geschiedenis vertellen. Op de bovenkant van het blad is binnen ranken de precieze datering "29 van bloeimaand 1809" aangebracht. Daaronder is een draperie voorgesteld waarop een lang opschrift is te lezen: "by het Leggen van den Eersten Steen aan den Sluis ter verbeterde Uitwating van Schermeers boezem ten Noorden (v.o. Jacob Klaasz s.l.) in den Schoorelsche Zeedijk door Jan Lodewijk Carel Hercules Tinne van Egmond Willem

Bek Cz Willem Jacob van de Graeff & Simon Adriaan de Lange Respectivelyk Zoonen van de H.H. Dykgraaf Hoog Heemraden en Secretaris van de Uitwaterende Sluizen in Kennemer en Westvries Land".

Op de onderkant van het blad is in een klein ovaal het wapen van het Hoogheemraadschap van de Uitwaterende Sluizen gegraveerd en daaronder in een groter ovaal het opschrift "Aan Willem Bek cz: Geb: 21 Slagtm. 1798." Rond deze opschriften is rankornament aangebracht en verder is de onderkant van de troffel versierd met het familiewapen van de jonge Willem Bek.

Een voorwerp als deze troffel is bij uitstek een museumstuk, doordat het object met de opschriften zelf aan de bezoeker zijn verhaal vertelt en het is

een stuk dat op een bijzondere manier iets over de Hollandse waterstaatsgeschiedenis duidelijk maakt. De troffel krijgt een plaats op de vaste tentoonstelling 'Strijd tegen het water'.

Jorien Jas
kunsthistorica Zuiderzeemuseum

